

Аспекти адаптації навчальних матеріалів для іноземних студентів першого року навчання у ЗВО України

Гейченко К.І.

*к. пед. н., доц., зав. кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
e-mail: podgotovka_language@ukr.net*

Чорна Ю.В.

*ст. викл. кафедри мовної та загальнотеоретичної підготовки
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
м. Запоріжжя, Україна
e-mail: usteda2017@gmail.com*

Адаптація навчальних матеріалів для іноземних студентів, які вивчають українську мову з метою отримання вищої освіти у ЗВО України, є критично важливим аспектом забезпечення якісного навчального процесу, адже студенти, які починають навчання в Україні, мають вирішувати подвійну задачу: одночасно опанувати нову мову для комунікації у соціально-побутовій сфері та для комунікації на навчально-професійну тематику. Без ретельно дібраних та адаптованих до практичних освітніх потреб навчальних матеріалів як процес вивчення мови для студента, так і процес викладання мови для викладача можуть бути значно ускладненими, що призводить до проблем зі сприйняттям та засвоєнням знань.

Успішна адаптація навчальних матеріалів включає врахування кількох важливих факторів: початкового мовного рівня студентів, культурних та лінгвістичних відмінностей, а також складності термінології, яку вони повинні освоїти на кожному з етапів вивчення мови. Це дозволяє створити оптимальні умови для навчання іноземців з наданням їм інструментів, що сприяють не лише засвоєнню лексики та граматики, але й глибшому розумінню професійно орієнтованої інформації. Важливою складовою цього процесу є створення матеріалів, які допомагають студентам поступово переходити від загального рівня володіння мовою до впевненого використання спеціалізованої термінології в академічному та професійному контексті.

Зважаючи на рівень мовної підготовки іноземних студентів першочерговим кроком в адаптації навчальних матеріалів, на нашу думку, є спрощення текстів і завдань. Це передбачає:

- *Скорочення речень та мінімізація використання складних граматичних конструкцій.* Речення з простішими структурами студентам легше зрозуміти і запам'ятати, особливо на початковому етапі навчання.

- *Заміна складної лексики на більш зрозумілу.* Там, де це можливо, варто використовувати слова, які вже знайомі студентам, або додавати пояснення до нових термінів.

- *Поділ тексту на логічні частини.* Великі тексти можна розбити на невеликі сегменти з підзаголовками, що дозволяє студентам легше сприймати інформацію.

Безумовно важливу роль у навчанні відіграє широке використання візуальних матеріалів, особливо коли йдеться про складну термінологію. Ілюстрації, схеми, діаграми та інфографіка допомагають студентам візуалізувати інформацію, що сприяє кращому розумінню і запам'ятовуванню матеріалу. Так, наприклад, паралельно з текстовим матеріалом доцільно використовувати:

- *Анатомічні зображення для медичних дисциплін.* Використання ілюстрацій органів і систем організму допомагає студентам асоціювати терміни з конкретними частинами тіла або процесами.

- *Схеми біологічних процесів.* Для розуміння складних процесів можуть бути корисними діаграми, що ілюструють біохімічні реакції або фізіологічні явища.

Також варто відмітити, що на початкових етапах навчання корисним є використання двомовних навчальних матеріалів, де терміни або ключові поняття подаються українською мовою з перекладом на рідну мову студентів, адже, особливо на початкових етапах навчання, студенти можуть відчувати труднощі при засвоєнні нової мови і фахової термінології одночасно. Це

дозволяє студентам поступово звикати до нової термінології, розуміючи її значення через рідну мову. Одним зі шляхів вирішення цієї проблеми є:

- *Двомовні підручники та словники.* Вони дозволяють студентам швидко орієнтуватися у термінах, надаючи переклади або пояснення рідною мовою поруч з українськими термінами.
- *Глосарії з термінологією.* Створення двомовних глосаріїв, де до кожного терміну надається його переклад і пояснення, допомагає студентам швидше опанувати спеціалізовану лексику.

Продовжуючи тему використання двомовних навчальних матеріалів, а саме глосаріїв, зазначимо, що, незважаючи на велике різноманіття доступних онлайн-перекладачів, створення спеціальних пояснювальних словників, які містять визначення основних термінів, є корисним практичним інструментом для студентів. Такі словники можуть бути як частиною навчальних посібників, так і окремим ресурсом, до якого студенти можуть звертатися під час підготовки до занять. У глосарії бажано включати:

- *Прості і зрозумілі пояснення термінів.* Наприклад, замість складних наукових визначень варто давати пояснення, які будуть зрозумілі для студентів з базовим рівнем мови.
- *Приклади використання термінів.* Реальні приклади з академічних текстів або професійної діяльності допомагають студентам зрозуміти, як термін використовується на практиці.

В контексті дистанційного, змішаного та онлайн-навчання складно переоцінити роль інтерактивних матеріалів, таких як відеоуроки, відеолекції, електронні посібники, залучення до освітнього процесу навчальних платформ, які можуть значно підвищити ефективність засвоєння дисципліни. Вони дозволяють студентам:

- *Працювати у власному темпі.* Студенти можуть повторювати вправи, доки не засвоять матеріал.

- *Отримувати миттєвий зворотний зв'язок.* Автоматизовані системи можуть надавати студентам миттєву оцінку їхніх відповідей, що допоможе швидко виявляти і виправляти помилки.

- *Вчитися через гру.* Використання ігрових елементів (гейміфікація) робить навчання цікавішим і сприяє кращому запам'ятовуванню матеріалу.

Під час навчання української мови як іноземної також варто брати до уваги, що кожен студент має свій унікальний рівень підготовки, тому важливо враховувати індивідуальні особливості та потреби кожного. А отже, задля успішного засвоєння навчального матеріалу студентами, викладач має застосовувати індивідуалізований підхід до відбору навчального матеріалу та забезпечити:

- *Адаптацію завдань залежно від індивідуального рівня знань.* Студенти з вищим рівнем володіння мовою отримуватимуть більш складні завдання, тоді як ті, хто потребує більше часу для засвоєння матеріалу, можуть працювати зі спрощеними навчальними матеріалами.

- *Надання додаткових матеріалів для самостійного вивчення.* Студенти, які потребують підтримки, зможуть отримати рекомендації щодо додаткових ресурсів для поглибленого вивчення теми.

Необхідною умовою для забезпечення актуальності та відповідності сучасним науковим і професійним стандартам, особливо у галузі медико-біологічних наук, яка постійно розвивається, є регулярне оновлення навчальних матеріалів. Оскільки нові відкриття, дослідження та технології, оновлення термінологічної бази швидко змінюють підходи в медицині та біології, навчальні матеріали мають своєчасно інтегрувати ці зміни, щоб забезпечити студентам доступ до найновіших знань та тенденцій у галузі. Обов'язковими компонентами цього аспекту роботи щодо адаптації навчальних матеріалів є:

- *Своєчасне оновлення навчально-методичного забезпечення дисципліни.* Це забезпечить відповідність матеріалів сучасним науковим стандартам.

- *Введення нової термінології та концепцій.* Оновлені матеріали мають включати сучасні терміни і поняття, з якими студенти можуть стикатися у своїй професійній діяльності.

Таким чином, адаптація навчальних матеріалів до практичних освітніх потреб іноземних студентів, які обирають навчання у ЗВО України, являє собою багатокомпонентний процес, який потребує від викладача серйозної та кропіткої роботи з урахуванням багатьох факторів, що впливають на якість освітнього процесу.

Література:

1. Бей Л.Б., Тростинська. О.М. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів. *Вісник Харківського Національного університету ім. В.Н. Каразіна.* 2017. № 12. С. 42-49.

2. Стечак Г.М. Викладання української мови як іноземної: традиційні та інноваційні підходи. *Українська мова як іноземна у фокусі інновацій: від досвіду до впровадження. Збірник матеріалів циклу Міжнародних науково-практичних семінарів.* Львів, 2019. С. 106-110

3. Туркевич О. Становлення терміносистеми методики викладання української мови як іноземної : монографія / Оксана Туркевич. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 220 с.

Сравнительный анализ соматических фразеологических эквивалентов русского и английского языков при изучении русского языка как иностранного

Даркембаева Р.Д.

*к. пед. н., асоц.профессор кафедры казахского и русского языков
Казахский национальный исследовательский технический университет имени К. Сатпаева
e-mail: roza_drd@bk.ru*

Озекбаева Н.А.

*к. пед. н., асоц.профессор кафедры казахского и русского языков
Казахский национальный исследовательский технический университет имени К. Сатпаева
г. Алматы, Казахстан*

Современная лингвистика немыслима без сопоставления изучаемых объектов. Взаимное соотнесение, сравнение и противопоставление единиц, форм, категорий, разрядов и других языковых явлений выступает как